

KIRJALLISUUTTA

Ari Haasio

Julkisesti verkossa julkaisten

Sari Östman: ”Millaisen päivityksen tästä sais?” Elämäjulkaisijuuden kulttuurinen omaksuminen. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 119. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto 2015.

Address: Ari Haasio, FT, yliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Liiketoiminta ja kulttuuri. Sähköposti: ari.haasio@seamk.fi

Omasta arjesta kertominen blogeissa ja sosiaalisen median yhteisöpalveluissa on muodostunut monille meistä osaksi päivittäistä toimintaa. Jaamme kokemuksiamme, mielipiteitämme ja arjen sattumuksia ystävillemme Facebookissa, bloggaamme niistä ja samalla seuraamme ystäviemme elämää verkon välityksellä.

Östman kutsuu väitöskirjassaan yksilön henkilökohtaiseen elämään liittyviä julkaisuja, kuten blogikirjoituksia, Facebookin päivityksiä jne., kehittämällään termillä elämäjulkaiseminen. Ilmiön käsitteellistäminen onkin eittämättä yksi teoksen ansioista ja elämäjulkaisijuuden soisikin leviävän laajempaan käyttöön osuvana, yksilön sosiaalisessa mediassa ja sen eri foorumeilla tapahtuvaa arkeen liittyvien asioiden kertomista kuvaavana käsitteenä.

Sari Östman on tutkinut tätä ajallemme tyypillistä ilmiötä väitöskirjassaan ”*Millaisen päivityksen tästä sais?*” tuoreella ja uusia näkökulma identiteetin muovaamiseen tuovalla tavalla. Hänen tutkimuksensa perustuu Mikael Hårdin ja Andrew Jamisonin vuonna 2005 esittämään teoriaan teknologian kulttuurisesta omaksumisesta. Tätä taustaa vasten hän pyrkii selvittämään mitä elämäjulkaisijuuden omaksumisprosessissa tapahtuu.

Östmanin tutkimusaineisto koostuu täysikäisten informanttien kirjoittamista teemakirjoituksista, haastatteluista ja elämäjulkaisuksista. Näiden materiaalien tulkinnan avulla hän piirtää kuvan elämäjulkaisijuuden kolmivaiheisesta omaksumisprosessista, jonka hän jakaa alustavaan omaksumiseen, syvenevään omaksumiseen ja syväomaksumiseen. Ratkaisu on onnistunut ja haastattelujen avulla tulkintaan on selkeästi saatu syvyyttä. Ilman

haastattelumateriaalia ei prosessin ymmärrys olisi todennäköisesti ollut niin syvä kuin se nyt on Östmanin tutkimuksessa. Tutkimuskysymyksen kannalta keskeiset asiat prosessin kulusta ja sen kehittymisestä saavat hyvinkin perustellun vastauksen ja kirjoittajan aineistostaan poimimat esimerkit havainnollistavat prosessin eri vaiheita hyvin. Blogien kuvaesimerkit ja niiden analysointi ovat hyviä ratkaisuja, jotka havainnollistavat lukijalle bloggaajien päivityksiä erinomaisesti.

Östmanin havainto siitä, että elämäjulkaiseminen saattaa eräissä tapauksissa määrittää arkea niin, että se on läsnä etukäteissommitteluna ja ajatuksena siitä millaisen päivityksen jostakin arkielämän tilanteesta voisi saada, herättää ajatuksia. Määrittääkö sosiaalinen media elämäämme jopa niin, että ryhdymme toimimaan tietyllä tavalla, jotta saisimme julkaistua jotain mielestämme kiintoisaa ja kohdeyleisöimme silmissä arvostettavaa? Elämäjulkaisemiseen suhtaudutaan tietyssä omaksumisen vaiheessa hyvinkin vakavasti ja kuten Östman esimerkillään osoittaa, julkaiseminen koetaan jopa niin tärkeäksi, että henkilö tekee ”tikusta asiaa” jottei hän joutuisi olemaan julkaisematta. Toki sen pohtiminen mitä julkaisee, on hyvä asia jo esimerkiksi oman intimitietin näkökulmasta. Mutta jos elämäjulkaiseminen määrää toimintaa, tulee helposti mieleen, saako se liian suuren roolin yksilön arjessa?

Nyt tarkasteltavana olevassa tutkimuksessa elämäjulkaisijuus näyttääytyy aikuisten toimintana ja rajaus on perusteltu. Jatkossa olisi kuitenkin mielenkiintoista tuoda lisävalaistusta siihen tosiseikkaan, että nuorten elämässä elämäjulkaisijuus näyttääytyy aivan erilaisessa valossa ja saa identiteetin muodostamisen kannalta todennäköisesti aivan eri merkityksiä

kuin aikuisten maailmassa. Mobiiliteknologian keskeinen merkitys ja sen mahdollistaman elämäjulkaisijuuden eri merkitykset osana nuorten arkea olisivatkin jatkotutkimuksen kannalta kiintoisa aihe.

Tuija Aalto ja Marylka Uusisaari ovat puhuneet *Nettielämä*-oppaassaan (2009) verkkominuudesta, joka liittyy keskeisesti myös Östmanin luomaan ajatukseen identiteetin rakentamisesta. Östmanin ansiona voidaan pitää ennen muuta sitä, että hän kykenee tieteellisesti osoittamaan verkkojulkaisemisen ja elämäjulkaisemiseksi kutsumansa ilmiön merkityksellisyyden yksilön identiteetin muovaajana.

Vaikka Östmanin väitöskirjan keskeinen anti liittyy elämäjulkaisemisen käsitteellistämiseen ja sen prosessin avaamiseen, verkkotutkijan kannalta teos on myös siinä mielessä mielenkiintoinen, että Östman pohtii laajalti verkkoaineistojen käyttöön liittyviä eettisiä näkökulmia oman tutkimuksensa kautta. Verkkotutkimuksen tekijöille Östmanin eettiseen näkökulmaan tutustuminen on suotavaa, olkoonkin että eettisiin kysymyksiin ja aineiston

käyttöön koskevaan keskusteluun voidaan tuoda myös Östmanin melko tiukkaa näkemystä vastakkaisiakin tulkintoja, kuten kirjoittaja on itsekin todennut. Östman kuitenkin perustelee kantansa selkeästi. Hänen lähtökohtanaan on aineistojen osalta pitkälti kysymys siitä, kuinka tutkittava itse kokee julkaisemansa aineiston arkaluontoisuuden.

Ajatus siitä, että tutkittavien elämäjulkaiseminen tuli ensiksi merkittäväksi roolina ja sitten identiteettinä, osoittaa että informantit olivat Östmanin mukaan syväomaksuneet elämäjulkaisijuutensa. Elämäjulkaisijuuden syväomaksamista ei toki aina tapahdu ja sen tutkiminen miksi elämäjulkaisemisesta pidättäydytään, olisi myös kiintoisaa.

Sari Östmanin tuore väitöskirja on malliesimerkki siitä, kuinka akateeminen tutkimus voi olla paitsi tieteellisesti kiinnostava, myös ajankohtainen ja ajatuksia herättävä puheenvuoro arjen ilmiöstä. Östman pohtii kiinnostavasti elämäjulkaisemiseksi kutsumaansa ilmiötä ja kykenee myös monipuolisesti valottamaan niitä motiiveja miksi kerromme arjestamme verkossa.